

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

V. Instituty uherského práva II.

Vybrané instituty středověkého a raně novověkého práva:

1. Obecné pojmy
2. Rodinné právo
3. Věcná práva
4. Dědické právo
5. Obligační právo
6. Trestní právo
7. Procesní právo

Ad 3. Vlastnictví a jeho jednotlivé formy

- **kolektivní**
 - občiny (čeledi), pak
 - rodinný nedíl
 - komposesorát

- **individuální**, ale různě omezované vlastnictví

Nabývání vlastnictví

a) **derivativně**

- kauza + odevzdání do vlastnictví
- uvedení do držby
- (= statuce nebo aprehenze)

b) **originálně**

Další věcněprávní instituty

- donace
- menší regální práva
- speciální práva žen
- koakvizice

Menší regální práva

- **samostatný předmět donace**
 - právo trhu
 - mýtní právo
 - převozní právo

- **příslušenství donačního majetku**
 - mlýnské právo
 - výčepní právo
 - právo sekat maso

Speciální práva žen

- právo čtvrtiny
- dívčí nebo též vlasové
- právo vdovské právo
- právo na obvěnění
- právo na věno
- právo na snubní a svatební dar

Městské vlastnictví nemovitostí

- = dělené vlastnictví
 - ve svobodných královských městech
 - v ostatních městech

Urbariální soustava

- = **propůjčování šlechtické půdy** do užívání poddaným
 - protihodnotou naturální dávky
 - + platby v penězích
 - + robota
 - od konce 15. století snahy o připoutání k půdě (1514)
 - urbáře

Královské regály

- **horní** (urbura + předkupní právo)
- **mincovní**
- **solní**

Věcná práva k cizím věcem

- služebnosti
- reálná břemena

Zástavní právo

- **vadimoniální** zástavní právo („nepravé“)
- **antichretické** zástavní právo
 - + pignus
- **hypotéka**

Ad 4. Dědické právo

- **intestátní (zákonná) dědická posloupnost**
- **dědění z testamentu** (spíše výjimka)
- **dědické smlouvy** (= synovská nebo bratrská adopce)

Intestátní posloupnost

- **potomci** (descendenti)
- **předci** (ascendenti)
- **poboční příbuzní** (kolateráti)
- **manželé**
- **fiskus**

Ad 5. Obligační právo

Limity rozvoje

- propojení rodinněprávních a věcných práv a s tím spojené kolektivní vlastnictví
- naturální forma hospodaření

Důvody vzniku obligace (závazku, dluhu)

- delikt
- smlouva
- další zavazovací důvody

Typy obligací (podle sledovaného účelu)

- sloužící výměně majetkových podstat
- umožňující užívání předmětu smlouvy
- sloužící k uplatnění hodnoty předmětu smlouvy
- směřující k určitému jednání nebo výsledku jednání smluvní strany
- napravení neodůvodněných ztrát a majetkových přesunů

Typy obligací (podle vztahu více zavázaných nebo oprávněných osob)

- **dělené**

- **nedělené**

- a) ke společné ruce
- b) solidární

Zajištění obligací

- **osobní ručení**
- **věcné zajištění závazku**
(= zástavní právo)

Osobní ručení

- **vadimonium** (zajetí)
- **obstagium** (ručení osobou)
- **osobní ručení majetkem**
 - přímé
 - nepřímé